

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних відносин

Кафедра права

Затверджую
 Декан факультету міжнародних відносин
 професор

В.В. Третько

« 2 » вересня 2020 року

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна Сімейне право України

Освітньо-професійна програма Право

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач	Герц Алла Анатоліївна
Профайл викладача	http://pravo.khnu.km.ua/profesorско-vykladatskyj-sklad/
Е-mail викладача	agerc@ukr.net
Контактний телефон	-
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khnu.km.ua/course/view.php?id=5659
Консультації	Очні: понеділок, 5-а пара, 4-416 он-лайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Характеристика дисципліни

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальне навантаження		Кількість годин							Форма семестрового контролю			
			Європейські кредити	Години	Аудиторні заняття							Курсова робота	Залік	Іспит	
					Всього	Лекції	Лабораторні	Практичні роботи	Індивідуальна робота студентів	Самостійна робота в.т.ч.	Курсовий проект				
Д	1	2	5	150	72	36		36		78					+

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Сімейне право України» є основною фаховою дисципліною і займає провідне місце у підготовці фахівців освітнього рівня «бакалавр» за спеціальністю 081 «Право» за освітньо-професійною програмою «Право». Сімейне право – одна із галузей права, яка представляє собою систему норм, що регулюють особисті немайнові і майнові відносини між членами сім'ї: подружжям, батьками та дітьми (усиновлювачами та усиновленими), а також у визначених законом випадках – між іншими членами сім'ї, родичами та близькими особами. При викладанні курсу використовуються лекції; усне опитування, тестування, контрольна робота, самостійна робота (індивідуальні завдання).

Пререквізити: – «Теорія держави і права»

Кореквізити: – «Адвокатура України», навчальна практика.

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни: засвоєння студентами положень сімейного законодавства, теоретичних знань у сфері сімейних відносин між подружжям, батьками та дітьми, іншими членами сім'ї та родичами, а також формування практичних умінь і навиків щодо правильного тлумачення та застосування сімейно-правових норм, що регулюють зазначену сферу сімейних відносин.

Завдання дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, здатність діяти на основі етичних міркувань, знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права, здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми, здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції, здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності., здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування, здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Очікувані результати навчання.

Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права; застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки; готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях; надавати консультації щодо можливих способів захисту прав і інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

№ тижня	Тема лекції*	Тема практичного заняття*	Самостійна робота студентів		
			Зміст	Год.	Література
1	2	3	4	5	6
1	Поняття сімейного права України	Поняття сімейного права України	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Поняття сімейного права України», підготовка до семінарського заняття за темою №1, Вибір теми реферату.	4	1,2,3,4[С.11-22],5[С.9-34].

2	Регулятори сімейних відносин	Регулятори сімейних відносин. <i>Вибір реферату.</i>	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Регулятори сімейних відносин», підготовка до семінарського заняття за темою №2.	4	1,2,3, 4[С.43-66],5[С.44-61],6[С.20-75],15[С.123-141].
3	Сімейні правовідносини	Сімейні правовідносини	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Сімейні правовідносини», підготовка до семінарського заняття за темою №3, підготовка до контрольної роботи	4	1,2,3, 4[С.66-85],5[С.44-61],6[С.80-135],15[С.225-241].
4	Шлюб	Шлюб	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Шлюб» підготовка до семінарського заняття за темою №4	4	1,2,3, 4[С.89-118],5[С.66-84], 7, 8, 9.
5	Недійсність шлюбу	Недійсність шлюбу	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Недійсність шлюбу», підготовка до семінарського заняття за темою №5	4	1,2,3,4[С.113-118],5[С.99-106],7, 9, 10.
6	Припинення шлюбу. Режим окремого проживання	Припинення шлюбу. Режим окремого проживання	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Припинення шлюбу. Режим окремого проживання», підготовка до семінарського заняття за темою №6.	4	1,2,3,4[С.241-259],5[С.84-99], 9,10.
7	Особисті немайнові правовідносини подружжя	Особисті немайнові правовідносини подружжя	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Особисті немайнові правовідносини подружжя», підготовка до семінарського заняття за темою №7.	6	1,2,3,4[С.122-149],5[С.106-119], 13.

8	Правовідносини подружжя щодо майна	Правовідносини подружжя щодо майна	Опрацювання лекційного матеріалу за темою № 8 та завдання для самостійної роботи «Правовідносини подружжя щодо майна», підготовка до семінарського заняття за темою №8	4	1,2,3,4[С.152-186],5[С.119-134], 14.
9	Шлюбний договір	Шлюбний договір	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Шлюбний договір», підготовка до семінарського заняття за темою №9	4	1,2,3,4[С.216-237],5[С.143-159].
10	Визначення походження дітей	Визначення походження дітей	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Визначення походження дітей», підготовка до семінарського заняття за темою №10	4	1, 2, 3, 4[С.9-34],5[С.263-285], 8.
11	Особисті немайнові правовідносини батьків та дітей	Особисті немайнові правовідносини батьків та дітей	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Особисті немайнові правовідносини батьків та дітей», підготовка до семінарського заняття за темою №11	6	1,2,3,4[С.288-307],5[С.182-225], 8, 13.
12	Правовідносини дітей та батьків з приводу майна	Правовідносини дітей та батьків з приводу майна	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Правовідносини дітей та батьків з приводу майна», підготовка до семінарського заняття за темою №12	4	1,2,3,4[С.311-344],5[С.195-221],13[С.10-83], 14.
13	Зобов'язання щодо утримання членів сім'ї та родичів	Зобов'язання щодо утримання членів сім'ї та родичів	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Зобов'язання щодо утримання членів сім'ї та родичів», підготовка до семінарського заняття за темою №13	6	1,2,3,4[С.349-360],5[С.225-250], 14.

14	Усиновлення	Усиновлення	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Усиновлення», підготовка до семінарського заняття за темою №14	4	1,2,3,4[С.364-400],5[С.260-274], 11, 13.
15	Опіка та піклування над дітьми	Опіка та піклування над дітьми	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Опіка та піклування над дітьми», підготовка до семінарського заняття за темою №15	4	1,2,3,4[С.403-415],5[С.274-278], 13.
16	Приймна сім'я	Приймна сім'я	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Приймна сім'я», підготовка до семінарського заняття за темою №16	4	1,2,3,4[С.421-425],5[С.282-286].
17	Дитячий будинок сімейного типу	Дитячий будинок сімейного типу. <i>Захист реферату.</i>	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Дитячий будинок сімейного типу», підготовка до семінарського заняття за темою №17	6	1,2,3,4[С.425-433],5[С.286-292].
18	Патронат	Патронат	Опрацювання лекційного матеріалу та завдання для самостійної роботи «Дитячий будинок сімейного типу», підготовка до семінарського заняття за темою №18	6	1,2,3,4[С.415-421],5[С.278-282].
			Всього:	82	

Примітка: *Лекції і практичні заняття проводяться щотижня по дві години

Політика дисципліни.

Організація освітнього процесу в Університеті відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, освітній програмі та навчальному плану. Студент зобов'язаний відвідувати лекції і практичні заняття згідно з розкладом, не запізнюватися та не пропускати заняття. Пропущене практичне заняття студент зобов'язаний опрацювати самостійно у повному обсязі і передати перед викладачем не пізніше, ніж за тиждень до чергової атестації. До практичних занять студент має підготуватися за відповідною темою і проявляти активність. Студентам пропонується тематика рефератів для індивідуальної роботи.

Критерії оцінювання результатів навчання.

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за **чотирибальною** шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих **позитивно** з урахуванням коефіцієнта вагомості і встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу. При оцінюванні знань студентів використовуються різні засоби контролю, зокрема: усне опитування; засвоєння теоретичного матеріалу з тем перевіряється тестовим контролем; якість виконання, набуття теоретичних знань і практичних навичок перевіряється шляхом розв'язання задач. Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: знання теоретичного матеріалу з теми; вміння студента обґрунтувати прийняті рішення та розв'язувати задачі; своєчасне виконання домашніх завдань з теми.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів у другому семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота		Самостійна, індивідуальна робота	Підсумковий контроль
СЗ	ТК:	Р	Іспит 0,4
УО	Т №1-18	1	
ВК: 0,4	0,1	0,1	

Примітка: СЗ – семінарські заняття; ТК – тестовий контроль; Р – реферат; УО – усне опитування; Т – теми дисципліни; ВК – ваговий коефіцієнт.

Оцінювання тестових завдань

Тестове завдання для кожного студента складається з десяти тестів, кожен з яких оцінюється чотирма балами. Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 20.

Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою.

Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється студенту, представлена у нижченаведеній таблиці.

Сума балів за тестове завдання	1 - 10	11-20	21-30	31-40
Оцінка	2	3	4	5

Якщо відповідь на тестове завдання має 2-3 правильних значення, а студент зміг вказати частину з них, то сума балів у цьому випадку буде пропорційна кількості правильних відповідей. Наприклад, у тесті є три правильних відповіді, а студент вказав лише дві з них, тоді він отримує за тестове завдання два бали з трьох.

На тестування відводиться 15 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. При цьому усі графи для відповідей повинні бути заповнені цифрами, що відповідають правильним, на погляд студента, відповідям. Через 15 хвилин студенти здають викладачу завдання з талонами відповідей. Викладач на наступному занятті оголошує результати тестування.

Якщо студент отримав негативну оцінку, то він повинен перездати її у встановленому порядку, але обов'язково до терміну наступного контролю. У випадку, коли студент не виконав індивідуальний план з дисципліни у заплановані терміни без поважних причин, то під час відпрацювання заборгованості при позитивній відповіді йому виставляється мінімальна оцінка „задовільно”.

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна шкала балів	Інституційна оцінка	Критерії оцінювання
A	4,75-5,00	5	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок.

B	4,25-4,74	4		Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками.
C	3,75-4,24	4		Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками.
D	3,25-3,74	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією.
E	3.00-3,24	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00-2,99	2	Незараховано	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00-1,99	2		Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни.

Питання для підсумкового контролю з навчальної дисципліни

1. Поняття, предмет, принципи сімейного права України.
2. Система, функції сімейного права України.
3. Сімейний кодекс України.
4. Поняття та юридичне значення сім'ї.
5. Родинність(кровне споріднення) і свояцтво.
6. Суб'єкти сімейних правовідносин.
7. Види сімейних правовідносин.
8. Захист сімейних прав та інтересів.
9. Акти цивільного (громадського) стану.
10. Поняття шлюбу.
11. Характеристика умов вступу в шлюб.
12. Перешкоди для укладення шлюбу.
13. Порядок укладення шлюбу. Етапи.
14. Особливості реєстрації шлюбу із засудженою особою.
15. Припинення шлюбу.
16. Поняття та випадки припинення шлюбу.
17. Розірвання шлюбу в державних органах реєстрації актів цивільного стану.
18. Розірвання шлюбу в судовому порядку.
19. Юридичні наслідки розірвання шлюбу.
20. Режим окремого проживання подружжя.
21. Підстави та порядок визнання шлюбу недійсним.
22. Шлюб, який визнається недійсним за рішенням суду.
23. Санація шлюбу.
24. Правові наслідки визнання шлюбу недійсним.
25. Поняття та загальна характеристика особистих правовідносин за участю подружжя.
26. Право на материнство.
27. Право на батьківство.
28. Право чоловіка та дружини на повагу до своєї індивідуальності.
29. Право чоловіка та дружини на фізичний та духовних розвиток
30. Право на вибір прізвища та його зміну.
31. Право дружини та чоловіка на розподіл обов'язків та спільне вирішення питань життя сім'ї.
32. Право дружини та чоловіка на особисту свободу.
33. Поняття права власності подружжя.
34. Право подружжя на спільне майно.
35. Розподільна власність подружжя.
36. Укладення подружжям угод щодо спільного і роздільного майна.
37. Поділ майна подружжя.

38. Характеристика спільних боргів подружжя
39. Поняття шлюбного контракту.
40. Укладення та зміст шлюбного контракту.
41. Аліментні зобов'язання подружжя.
42. Загальні підстави стягнення аліментів на утримання одного з подружжя.
43. Спеціальні підстави для стягнення аліментів на утримання одного з подружжя.
44. Позбавлення одного з подружжя прав на утримання.
45. Встановлення походження дітей.
46. Загальні підстави визначення материнства і батьківства.
47. Визначення походження дитини від матері та батька, які перебувають у шлюбі між собою.
48. Визначення походження дитини від матері та батька, які не перебувають у шлюбі між собою.
49. Визнання батьківства за рішенням суду.
50. Особисті немайнові права та обов'язки батьків і дітей.
51. Порядок визначення прізвища, ім'я та по батькові.
52. Реєстрація громадянства дітей.
53. Права та обов'язки батьків з виховання та розвитку дитини.
54. Вирішення спорів, пов'язаних з місцем проживання дітей.
55. Підстави та правові наслідки позбавлення батьківських прав.
56. Суть майнових правовідносин у сім'ї.
57. Права батьків і дітей на майно.
58. Обов'язок батьків з утримання неповнолітніх дітей.
59. Способи та розміри оплати аліментів на дітей.
60. Участь батьків у додаткових витратах на дитину.
61. Припинення права на аліменти.
62. Визначення заборгованості за аліментами та її стягнення.
63. Обов'язок батька, матері утримувати повнолітніх дітей.
64. Обов'язок повнолітніх дочки, сина утримувати батьків.
65. Поняття усиновлення.
66. Особи, які можуть бути усиновлені.
67. Особи, які можуть бути усиновлювачами.
68. Умови усиновлення та порядок його здійснення.
69. Таємниця усиновлення.
70. Недійсність усиновлення.
71. Скасування усиновлення.
72. Позбавлення усиновлювача батьківських прав.
73. Поняття і значення опіки та піклування.
74. Права і обов'язки суб'єктів правовідносин з опіки та піклування.
75. Припинення опіки (піклування).
76. Патронат над дітьми.
77. Особисті немайнові права і обов'язки інших членів сім'ї та родичів.
78. Майнові права і обов'язки діда, баби, брата, сестри, вітчима, мачухи, пасинка, падчерки.
79. Аліментні обов'язки фактичних вихователів і вихованців.
80. Правове регулювання сімейних відносин за участю іноземців та осіб без громадянства.

Тематика рефератів для індивідуальної роботи

1. Визначення походження дітей.
2. Опіка та піклування над дітьми.
3. Недійсність шлюбу.
4. Визначення походження дітей.
5. Особисті немайнові правовідносини батьків та дітей.
6. Прийомна сім'я.

7. Регулятори сімейних відносин.
8. Поняття сім'ї та сімейного права.
9. Сімейні правовідносини.
10. Порядок вступу в шлюбні сімейні відносини.
11. Припинення та розірвання шлюбу.
12. Зобов'язання щодо утримання членів сім'ї і родичів.
13. Способи та розміри оплати аліментів на дітей.
14. Участь батьків у додаткових витратах на дитину.
15. Припинення права на аліменти.
16. Визначення заборгованості за аліментами та її стягнення.
17. Обов'язок батька, матері утримувати повнолітніх дітей.
18. Обов'язок повнолітніх дочки, сина утримувати батьків.
19. Недійсність усиновлення.
20. Скасування усиновлення.
21. Механізм позбавлення усиновлювача батьківських прав.
22. Поняття опіки та піклування.
23. Права і обов'язки суб'єктів правовідносин з опіки та піклування.
24. Припинення опіки (піклування).
25. Характеристика патронату над дітьми.
26. Характеристика умов вступу в шлюб.
27. Перешкоди для укладення шлюбу.
28. Порядок укладення шлюбу. Етапи.
29. Особливості реєстрації шлюбу із засудженою особою.
30. Особливості припинення шлюбу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Конституція України від 28.06.1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 року № 2947-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 21-22. – Ст. 135.
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 року № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.
4. Сімейне право : підручник / за ред. А.О. Дутко. – Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2018. – 480 с.
5. Сімейне право України : навчальний посібник / кол. авторів; за ред. Т.В. Курило. – Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2014. – 316 с.

Додаткова література

6. Венедіктова І.В. Захист охоронюваних законом інтересів у цивільному праві : монографія / І.В. Венедіктова. – К., 2014. – 288 с.
7. Верес І. Я. Недійсність шлюбу: порівняльний аналіз Сімейного кодексу України та сімейного законодавства інших держав / І. Я. Верес // Право України. – 2013. – № 10. – С. 97-10.
8. Верес І. Я. Проблеми правового регулювання сурогатного материнства // Адвокат. – 2013. – 3(150). – 48 с. – С. 27-31.
9. Дякович М.М. Припинення шлюбу внаслідок його розірвання за сімейним законодавством України // Часопис Київського університету права. – 2019. – № 1. – С. 125-131
10. Євко В. Режим окремого проживання подружжя (сепарація): проблеми та перспективи / В. Євко // Підприємництво, господарство і право. – 2014. - № 11.
11. Косенко Н.П. Усиновлення як інститут сімейного права: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / Н.П. Косенко. – К., 2014.
12. Крисицька Л.В. Проблеми здійснення та захисту особистих та майнових прав батьків і дітей :

- монографія/ Л.В. Красицька.– К. : Видавництво Ліра-К, 2014.– 628 с.
13. Лепех С.М. Підстави, порядок та правові наслідки позбавлення батьківських прав / С.М. Лепех // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – 2010. – Вип. 51.
  14. Лепех С. М. Правовий режим грошей як спільного майна подружжя // Право України. – 2013. – № 10. – С. 85-96.
  15. Чурпіта Г.В. Захист сімейних прав та інтересів у порядку непозовного цивільного судочинства : монографія. – К., 2016. – 434 с.